

УДК 330.322:331.522.4 (477.43/.44)

К.А. Кориткіна, аспірант ПДАТУ

ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ХМЕЛЬНИЧЧИНИ

Розглядаються теоретико-методологічні основи до сутності категорії «інвестиції», визначаються умови розвитку виробничого потенціалу Хмельниччини

Ключові слова: *інвестиції, інвестиційне забезпечення, інвестиційна політика, виробничий потенціал, галузь.*

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. На сьогодні інвестиції є основою розвитку підприємств, не тільки галузей, але й економіки країни в цілому. Від ефективності інвестиційних вкладень залежить розвиток чи стагнація виробництва, вирішення соціальних, економічних та екологічних проблем. Соціально-економічний розвиток за останні десять років призвів до того, що виникла невідкладна потреба в збільшенні частки капітальних вкладень в основні засоби, розширення інвестиційних джерел та визначення пріоритетних напрямів їх спрямування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Проблеми інвестиційного розвитку висвітлювали у своїх працях вітчизняні і зарубіжні фахівці: О. Алімов, О. Бородіна, В. Власов, О.М. Гусак, П. Гайдуцький, М. Гладій, А. Даниленко, О. Дацій, М. Дем'яненко, І. Кириленко, М.І. Кісіль, М. Кропивко, М. Малік, В. Міщенко, К. Пріб, П. Саблук, В. Ситник, М. Федоров, В. Шебанін, О. Шубровська, В. Юрчишин та інших.

Метою дослідження є теоретична розробка пропозицій щодо ефективності інвестицій в розвиток підприємств Хмельницької області.

Виклад основного матеріалу дослідження. Хмельниччина володіє великим науковим та промисловим потенціалом, розвинутим аграрним сектором, значними можливостями для розвитку внутрішніх міжрегіональних та зовнішніх міждержавних зв'язків. Характерним є високорозвинена бізнес-інфраструктура, яка налічує велику кількість підприємств, компаній, установ, фондів та комерційних банків. Область розташована на перетині шляхів з країнами Європейського Союзу та східних ринків. Невеликі відстані до сусідніх європейських столиць та доступ до великого споживчого ринку України і Росії робить Хмельницьку область привабливою для розвитку бізнесу.

В області функціонує 391 родовище з 26 видів різноманітних корисних копалин, розроблено 7 родовищ вапняків. Хмельницька область є одним з головних постачальників карбонатної сировини для цукрової промисловості України. За останні роки встановлено високу ефективність використання сапонітових глин, а також завершена розвідка Варварівського родовища у Славутському районі як одного з найбільш перспективних [3].

Розвинена в області система вищої освіти. Найбільшими освітніми центрами є міста Кам'янець-Подільський та Хмельницький. Досить багато закладів, які здійснюють підготовку спеціалістів для сільського господарства, педагогів, економістів, управлінців, а також за різними видами технічних спеціальностей.

Хмельницька область відноситься до тих регіонів України, що є досить привабливими для інвестування завдяки поєднанню економічного потенціалу з вигідним географічним розташуванням, а тому обласна державна адміністрація поступово проводить інвестиційну політику, головним завданням якої є залучення внутрішніх та зовнішніх інвестицій в економіку області. Мета цієї стратегії: 1) забезпечення збалансованого економічного та соціального розвитку території; 2) удосконалення структури господарського комплексу; 3) раціональне використання усіх видів регіональних ресурсів; 4) забезпечення надійного функціонування соціальної та виробничої інфраструктури; 5) поступове підвищення якості життя населення.

2012 року обсяг внесених в економіку області прямих іноземних інвестицій становив 208,6 млн. дол., що в розрахунку на одну особу становить 158,8 доларів [4].

Зазначимо, що інвесторами області є представники 41 країни світу. Серед найбільших з них є Нідерланди, Кіпр, Польща, Німеччина, Велика Британія та Російська Федерація, на які припадає більше 90% іноземного капіталу. У результаті в промислові підприємства залучено близько 70% іноземних інвестицій. Великі обсяги інвестицій залучено у виробництво іншої аграрної продукції, виробництво гумових та пластмасових виробів, машинобудування, виробництво харчових продуктів, напоїв, тютюнових виробів. Значні обсяги іноземного капіталу зосереджено на підприємствах торгівлі (13%) та сільського господарства (8%). За обсягами інвестицій переважають підприємства обласного центру, Кам'янця-Подільського, Городоцького, Красилівського та Хмельницького районів. За рахунок цього Хмельниччина створює майже 2% валового регіонального продукту України.

В області створюється прозора та відкрита інвестиційна політика. Допмагаючи інвесторам у реалізації перспективних інвестиційних проектів та узгоджуючи їх інтереси з пріоритетами регіону, влада забезпечує основу для взаємовигідного співробітництва. В області працюють багато іноземних фірм, втілюючи власні або спільні з місцевими підприємствами інвестиційні проекти. Вже зараз діють 136 спільних з іноземними партнерами підприємств. За останні три роки обсяг залученого іноземного капіталу зріс удвічі і зараз складає 219,7 млн. доларів.

Серед 27 регіонів України за абсолютним приростом прямих іноземних інвестицій на початок 2013 року Хмельницька область займала 10 місце, випередивши такі потужні індустріальні регіони як Запорізька та Одеська області, а за темпами зростання прямих іноземних інвестицій Хмельниччина посідає 2 місце у державі (поступаючись лише Луганській області). Підтвердженням сприятливого інвестиційного клімату в регіоні слід вважати тривалу та досить успішну роботу в області таких іноземних компаній як нідерландська CRH Poland BV, чеська РЕКМ Kabeltechnic, польська «WIX-Filtron». Влада на всіх рівнях продовжує працювати так, щоб у подальшому залучення іноземного капіталу у регіональну економіку тільки зростало.

З метою активізації залучення в економіку міста інвестицій у Кам'янці-Подільському розроблено новий проект для створення та розвитку Кам'янець-Подільського інвестиційно-промислового парку, реалізація якого буде мати підтримку через ряд пільг та преференцій економіко-правового характеру. У таких містах як Шепетівка та Славути було створено промислові зони типу «грінфілд», здатні повною мірою конкурувати з промисловими майданчиками, які пропонують країни Центральної та Східної Європи. Реалізація цих заходів дозволить створити додаткові робочі місця та поліпшити добробут населення.

2012 року суб'єктами господарювання області було впроваджено низку проектів з модернізації і розширення сільськогосподарського та промислового виробництва, закупівлі обладнання та збільшення потужностей. Зокрема:

- проведено реконструкцію будівель ВАТ «Сільгосптехніка» під регіональну базу з ремонту та обслуговування сільськогосподарської техніки (сервісний центр) (селище Теофіполь), та створено 150 робочих місць;
- здійснюється будівництво цеху з виробництва сиров'ялених м'ясних виробів, ТОВ «Верест» (м. Дунаївці);
- введено в експлуатацію першу чергу зони ремонтного молодняка птахофабрики ПАТ Агро-фірма «Авіс» (с. Гуменці Кам'янець-Подільського району);
- побудовано молочно-товарну ферму СГК «Летава» (с. Летава) та молочний блок ТОВ «Оболонь-Агро» (с. Сокиринці Чемеровецького району), що забезпечило створення відповідно 15 та 10 нових робочих місць;
- проведено реконструкцію молочного комплексу безприв'язного утримання корів на 800 голів в ТОВ «Подільський господар» (с. Северинці Шепетівського району);
- закладено сад на крапельному зрошенні на площі 40 га в СФГ «Форт» (с. Губарів Новоушицького району);
- придбано та встановлено нове технологічне обладнання на ПАТ «Шепетівський цукровий комбінат», ТОВ «Старокостянтинівцукор», ТОВ «Термопласт» Летичівського району;
- технічно переоснащено виробництво для виготовлення систем навігації на ДП «Новатор».

2012 року підприємствами усіх форм власності освоєно 3282,6 млн. грн. капітальних інвестицій (табл. 1).

Обсяг капітальних інвестицій у Хмельницькій області, тис. грн.

Показники	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	Відхилення 2012 р. до 2009 р., %
У фактичних цінах					
Усього	4080,5	3424,3	4530,7	3282,6	-797,9
в т.ч.: інвестиції у матеріальні активи	4065,4	3413,2	4504,5	3266,6	-798,8
з них: інвестиції в основний капітал	3471,4	2912,1	3994,7	3028,8	-442,6
з них: капітальне будівництво	2140,9	1899,8	2588,8	2207,8	66,9
машини та обладнання	831,4	792,0	1236,3	804,5	-26,9
земля	23,0	6,3	9,0	4,2	-18,8
існуючі будівлі та споруди	188,6	87,8	59,5	109,1	-79,5
нові будівлі, споруди, об'єкти незавершеного будівництва	25,1	38,5	21,9	28,6	3,5
довгострокові біологічні активи тваринництва	38,4	31,9	41,0	39,1	0,7
інші необоротні матеріальні активи	54,9	57,3	62,3	45,6	-9,3
капітальний ремонт	264,0	279,3	316,1	193,8	-70,2
інвестиції у нематеріальні активи	15,1	11,1	26,2	16,0	0,9
У % до загального обсягу					
Усього	100,0	100,0	100,0	100,0	0
в т.ч.: інвестиції у матеріальні активи	99,6	99,7	99,4	99,5	-0,1
з них: інвестиції в основний капітал	85,1	85,0	88,2	82,8	-2,3
з них: капітальне будівництво	52,5	55,5	57,1	67,2	14,7
машини та обладнання	23,1	23,1	27,3	24,5	1,4
земля	0,6	0,2	0,2	0,1	-0,5
існуючі будівлі та споруди	4,6	2,6	1,3	3,3	-1,3
нові будівлі, споруди, об'єкти незавершеного будівництва	0,6	1,1	0,5	0,8	0,2
довгострокові біологічні активи тваринництва	0,9	0,9	0,9	1,2	0,3
інші необоротні матеріальні активи	1,3	1,7	1,4	1,5	0,2
капітальний ремонт	6,5	8,2	6,9	4,7	-1,8
інвестиції у нематеріальні активи	0,4	0,3	0,6	0,5	0,1

Головне управління статистики у Хмельницькій області [4].

У порівнянні з попередніми роками сума капітальних інвестицій значно зменшилась.

Дослідивши основні джерела фінансування інвестиційної діяльності Хмельницької області за період 2009-2012 рр., можна відзначити суттєве зменшення надходжень коштів з державного бюджету, а також спостерігається збільшення власних коштів підприємств та організацій з 42,9% 2009 року до 56,9% 2012 року (табл. 2).

З даних табл. 2. видно, що 2012 року зменшились обсяги капітальних інвестицій, освоєні підприємствами, що займаються фінансовою діяльністю (на 65,5%), в промисловості (на 58,0%), установами та закладами освіти (на 38,9%), підприємствами торгівлі, ремонту автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку (на 37,1%), сільського господарства, мисливства, лісового господарства (на 10,4%), з надання комунальних та індивідуальних послуг, діяльності у сфері культури та спорту (на 1,5%).

Водночас у 2,4 раза збільшились обсяги капітальних інвестицій, освоєні підприємствами та організаціями, що здійснюють операції з нерухомим майном, орендою та наданням послуг підприємцям; на 53,5% – установами і закладами охорони здоров'я та надання соціальної допомоги; 46,4 – установами державного управління; 44,5 – підприємствами транспорту та зв'язку, на 40,1% – будівництва.

Слід зауважити, що вищезгадані позитивні тенденції недостатні для повноцінного розвитку виробничого потенціалу регіону. Для сприяння залученню іноземних інвестицій потрібно забез-

печувати виконання Програми залучення іноземних інвестицій в економіку Хмельницької області до 2020 р., яка передбачає комплекс заходів щодо покращення інвестиційного клімату та інвестиційної привабливості регіону, створення сприятливих умов для залучення іноземних інвестицій.

Таблиця 2

Обсяг капітальних інвестицій за джерелами фінансування у Хмельницькій області

Джерела фінансування	Капітальні інвестиції		У т.ч. інвестиції в основний капітал	
	у фактичних цінах млн. грн.	у % до загально-го обсягу	у фактичних цінах млн. грн.	у % до загального обсягу
2009 рік				
Усього	4080,5	100	3471,4	100
в т.ч. за рахунок коштів державного бюджету	110,1	2,7	98,3	2,8
коштів місцевого бюджету	105,2	2,6	62,2	1,8
власних коштів підприємств та організацій	1749,3	42,9	1231,7	35,5
коштів іноземних інвесторів	688,4	16,9	675,4	19,5
коштів населення на будівництво власних квартир	248,1	6,1	248,1	7,1
коштів населення на індивідуальне житлове будівництво	242,9	5,9	242,9	7
кредитів банків та інших позик	768,8	18,8	746,2	21,5
інших джерел фінансування	167,7	4,1	166,6	4,8
2012 рік				
Усього	3282,6	100	2632,6	100
в т.ч. за рахунок коштів державного бюджету	78	2,4	63,7	8,9
коштів місцевого бюджету	136,4	4,1	98,2	15,2
власних коштів підприємств та організацій	1868,1	56,9	1538,7	45,3
коштів іноземних інвесторів	-	-	-	-
коштів населення на будівництво власних квартир	-	-	-	-
коштів населення на індивідуальне житлове будівництво	487,8	14,9	460,8	17,6
кредитів банків та інших позик	261,3	8	180,6	5,2
інших джерел фінансування	451	13,7	290,6	7,8

Головне управління статистики у Хмельницькій області [4].

А тому з метою активізації інвестиційної діяльності необхідно:

- розвивати державно-приватне партнерство для реалізації важливих інвестиційних проектів у сфері модернізації виробництва, впровадження енергозберігаючих технологій, вирішення проблем житлово-комунального господарства шляхом реалізації стратегічно важливих інвестиційних проектів, сприяння забезпеченню реалізації узгодженої регіональної інвестиційної політики в реальному секторі економіки, зменшення адміністративних бар'єрів на шляху залучення інвестицій;
- стимулювати процес залучення інвестицій в економіку, спрямування інвестиційних потоків у відповідності з пріоритетами розвитку регіону;
- удосконалювати систему інформаційного забезпечення інвестиційної діяльності шляхом налагодження постійного контакту з місцевими органами влади та суб'єктами господарської діяльності і громадськими організаціями з метою вивчення їх потенційних виробничих, ресурсних, економічних можливостей та потреб у залученні інвестицій;
- розробити та виготовити в друкованому та електронному вигляді інвестиційні паспорти області, районів та міст обласного значення, «дорожньої карти» іноземного інвестора, оновити та оприлюднити бази даних інвестиційних проектів;

- здійснювати інформаційну та практичну допомогу, сприяти участі суб'єктів господарювання у програмах міжнародної технічної допомоги, міжнародного співробітництва, співпраці з донорськими організаціями щодо залучення коштів для фінансування інвестиційних проєктів;
- надавати юридичну та консультативну допомогу з питань започаткування та провадження інвестиційної діяльності;
- покращити інвестиційний імідж шляхом розробки і періодичного оновлення рекламної продукції та інформаційно-презентаційних матеріалів про область, висвітлювати успішні практики інвестування у засобах масової інформації;
- формувати сприятливе інвестиційне середовище шляхом розгляду проблемних питань здійснення інвестиційної діяльності та формування ефективного механізму залучення інвестицій;
- розвивати інфраструктурну мережу забезпечення інвестиційної діяльності: фінансових установ, консалтингових організацій, агентств нерухомості, сприяння у реалізації інвестиційного проєкту зі створення інвестиційно-промислового парку в м. Кам'янці-Подільському.

Висновки. Оскільки інвестиційні процеси в області розвиваються у тісному взаємозв'язку із загальнодержавними тенденціями інвестування, основні бар'єри інвестиційної діяльності є типовими як для регіону, так і для України в цілому, а тому вимагають консолідації зусиль на різних рівнях державного управління для їх усунення.

Вважаємо, що в наступні роки необхідно створювати кращі умови для інвестора. Органи влади у цьому процесі відіграють не останню роль, адже за більш-менш рівних умов наявності ресурсного потенціалу, розвитку інфраструктури іноземний інвестор надає перевагу вкладенню коштів у той регіон, де на місцевому рівні існує політична стабільність та проводиться цілеспрямована інвестиційна політика.

Список використаних джерел

1. Доманчук Д.П. Проблеми інвестиційної діяльності в аграрному секторі / Д.П. Доманчук, С.Д. Лучик, А.Д. Чикуркова // Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету. Випуск. 15. Том 2. – Кам'янець-Подільський. – 2007 – С. 52-54.
2. Россоха В.В., Гусак О.М. Формування інноваційно-інвестиційної політики в аграрній сфері економіки / В.В. Россоха, О.М. Гусак // Монографія ННЦ «Інституту аграрної економіки». – К., 2011. – С. 111-118.
3. Офіційний сайт Хмельницької обласної адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://adm.km.ua>.
4. Офіційний сайт Головного управління статистики у Хмельницькій області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.km.ukrstat.gov.ua>.
5. Кісіль М.І. Проблеми інвестиційного забезпечення сільського господарства і міжгалузеві диспропорції // Вісник ХНАУ: Серія «Економіка АПК і природокористування» / ХНАУ. – 2004. – № 7. – С. 89-94.
6. Саблук П.Т., Власов В.І., Кісіль М.І., Приб К.А. Міжнародний рух капіталів і прями іноземні інвестиції в Україні // Економіка АПК. – К.: ННЦ ІАЕ, 2008. – № 9. – С. 3-14.

Аннотація. *Рассматриваются теоретико-методологические основы сущности категории «инвестиции», определяются условия развития производственного потенциала Хмельниччины.*

Ключевые слова: *инвестиции, инвестиционное обеспечение, инвестиционная политика, производственный потенциал, отрасль.*

Abstract. *Discusses the theoretical and methodological bases to the entity category “investment,” conditions for the development of production potential of Khmelnytsky region.*

Key words: *investment, investment support, investment policy, production potential, branch.*